

DELOVNA RAZMERJA

Janja Žlogar Piano

DELOVNA RAZMERJA

UVOD

- Zakon o delovnih razmerjih,
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu,
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju,
- Zakon o inšpekciji dela,
- Zakon o reprezentativnosti sindikatov,

DELOVNA RAZMERJA

UVOD

- Zakon o delovnih in socialnih sodiščih,
- Zakon o javnih uslužbencih,
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju,
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo,
- Kolektivna pogodba za javni sektor,
- Kolektivne pogodbe po dejavnostih.

DELOVNA RAZMERJA

VSEBINA ZDR

- Prvi del – splošne določbe.
- Drugi del – pogodba o zaposlitvi.
- Tretji del – pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja.
- Četrty del – varstvo nekaterih kategorij delavcev.
- Peti del – uveljavljanje in varstvo pravic, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja.

DELOVNA RAZMERJA VSEBINA ZDR

- Šesti del – delovanje in varstvo sindikalnih zaupnikov.
- Sedmi del – posebne določbe.
- Osmi del – inšpekcijsko nadzorstvo.
- Deveti del – kazenske določbe.
- Deseti del – prehodne in končne določbe.

DELOVNA RAZMERJA ZNAČILNOSTI DR

Delovno razmerje:

- dvostransko,
- prostovoljno,
- organiziran delovni proces,
- odplačno,
- nepretrgano,
- podrejeno,
- odvisno delo.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTITVI

SKLEPANJE

- javna objava delovnega mesta,
- starost 15 let,
- sklenitev delovnega razmerja, praviloma za nedoločen čas,
- pisna oblika,
- obvezne sestavine (31. člen),
- prijava v zavarovanje.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

OBVEZNOSTI POGODBENIH STRANK DELAVEC:

- vestno opravljanje dela,
- upoštevanje delodajalčevih navodil,
- spoštovanje predpisov o varnosti in zdravju pri delu,
- obveščanje,
- prepoved škodljivega ravnanja,
- varovanje poslovne skrivnosti,
- prepoved konkurence.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

PREPOVED KONKURENCE:

- KONKURENČNA PREPOVED – med trajanjem delovnega razmerja.
- KONKURENČNA KLAVZULA – po prenehanju delovnega razmerja;
- mesečno denarno nadomestilo.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

DELODAJALEC:

- zagotavljanje dela,
- obveznost plačila,
- zagotavljanje varnih delovnih razmer,
- varovanje delavčeve osebnosti (dostojanstvo delavca in varstvo osebnih podatkov).

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

Sprememba ali sklenitev nove PZ zaradi spremenjenih okoliščin:

- pristanek obeh strank,
- nujnost spremembe PZ izhaja iz zakona, KOPO ali splošnega akta,
- začasne spremembe PZ (naravne in druge nesreče).

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

Suspens PZ – pogodba ne preneha veljati, čeprav delavec začasno preneha opravljati delo (npr. pripor).

- Mirovanje pravic in obveznosti delavca.
- Obveznost vrnitve delavca najpozneje v 5 dneh po prenehanju razlogov za suspens.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

POSEBNOSTI PZ:

1. PZ za določen čas.
2. PZ med delavcem in delodajalcem, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku.
3. PZ zaradi opravljanja javnih del.
4. PZ s krajšim delovnim časom.
5. PZ za opravljanje dela na domu.
6. PZ s poslovodnimi osebami ali prokuristi in z vodilnimi delavci.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

1. PZ za določen čas

Najdlje 2 leti, razen če gre za projektno delo, nadomeščanje začasno odsotnega delavca, zaposlitev tujca, ki ima dovoljenje za delo za določen čas, poslovodne osebe ali prokurista, vodilnega delavca ter voljene in imenovane funkcionarje.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

- 2. PZ med delavcem in delodajalcem, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku**
- Koncesija.
 - Razmerje med tremi udeleženci (delodajalec, delavec, uporabnik).
 - Pisni dogovor med delodajalcem in uporabnikom.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTITVI

3. PZ zaradi opravljanja javnih del

- Zakon o urejanju trga dela.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

4. PZ s krajšim delovnim časom

- Enake pravice in obveznosti kot delavec, ki dela poln delovni čas, le da jih uveljavlja sorazmerno času, za katerega je sklenil PZ.
- PZ za krajši delovni čas lahko sklenjene z več delodajalci.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

5. PZ za opravljanje dela na domu

Delo, ki ga delavec opravlja na svojem domu ali v prostorih po svoji izbiri, ki so izven prostorov delodajalca (delo na daljavo z uporabo informacijske tehnologije, tele-delo).

- Obveznost delodajalca - pred začetkom dela na domu obvestiti inšpektorat za delo.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

6. PZ s poslovodnimi osebami ali prokuristi in vodilnimi delavci

Mnoge pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja se lahko uredijo drugače, kot to velja za druge zaposlene delavce (npr. delovni čas, plačilo za delo, prenehanje PZ ...).

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

Sprememba delodajalca

- Pravice in obveznosti, ki so jih imeli delavci na dan prenosa, preidejo na delodajalca prevzemnika.
- Pravice in obveznosti iz KOPO, ki je zavezovala delodajalca prenosnika, mora delodajalec prevzemnik zagotavljati delavcem najmanj 1 leto, razen če KOPO preneha veljati ali se sklene nova KOPO.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

PRENEHANJE PZ:

1. s potekom časa, za katerega je bila sklenjena,
2. s smrtjo delavca ali delodajalca – fizične osebe,
3. s sporazumom,
4. z redno ali izredno odpovedjo,
5. s sodbo sodišča,
6. po samem zakonu,
7. v drugih primerih, določenih z zakonom.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

Prenehanje PZ za določen čas

- Ni odpovednega roka.
- PZ preneha veljati s potekom časa, za katerega je bila sklenjena oziroma, ko je dogovorjeno delo opravljeno, ali s prenehanjem razloga, zaradi katerega je bila sklenjena.
- Pravica do odpravnine.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

Prenehanje PZ s sporazumom

- Pisen sporazum med strankama.
- Pisno obvestilo delodajalca o pravicah iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

Odpoved PZ:

1. Redna (utemeljen razlog, z odpovednim rokom).
2. Izredna (brez odpovednega roka).

DELOVNA RAZMERJA

POGODBA O ZAPOSLOTVI

REDNA ODPOVED

- **Poslovni razlog** - prenehanje potreb po opravljanju določenega dela zaradi ekonomskih, organizacijskih, tehnoloških, strukturnih ali podobnih razlogov.
- **Razlog nesposobnosti** - nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov, ker delavec dela ne opravlja pravočasno, strokovno, kvalitetno, ne izpolnjuje pogojev za opravljanje dela (posebni predpisi npr. invalidnost).
- **Krivdni razlog** - kršenje PZ.

DELOVNA RAZMERJA

POGODBA O ZAPOSLOTVI

- **Minimalni odpovedni roki** določeni v ZDR – delavec 15 do 30 dni; delodajalec 15 – 80 dni (odvisno od delovne dobe pri delodajalcu).
- **Denarno povračilo** namesto odpovednega roka.
- **Pravica do odsotnosti z dela** najmanj 2 uri na teden (odpoved delodajalca).
- **Odpravnina** – prenehanje PZ iz poslovnih razlogov ali iz razloga nesposobnosti.

DELOVNA RAZMERJA POGODBA O ZAPOSLOTVI

IZREDNA ODPOVED – če obstajajo razlogi iz ZDR in če so okoliščine take, da ni mogoče nadaljevati delovnega razmerja do izteka odpovednega roka.

- Pravica do odpravnine in do odškodnine, najmanj v višini izgubljenega plačila za čas odpovednega roka (če PZ izredno odpove delavec).

DELOVNA RAZMERJA

PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

PRIpravNIŠTVO

- Določeno v posebnem zakonu ali KOPO na ravni dejavnosti.
- Traja največ 1 leto.
- Lahko se skrajša, vendar le do polovice prvotno določenega trajanja.
- Izpit se opravlja pred iztekom.

Volontersko pripravništvo v skladu s posebnim zakonom.

DELOVNA RAZMERJA PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

POSKUSNO DELO

- Zapisano v objavi DM.
- Trajanje največ 6 mesecev.
- Če ni bilo uspešno, lahko delodajalec redno odpove PZ. Odpovedni rok je 7 dni.

DELOVNA RAZMERJA
PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

PLAČILO ZA DELO

Zakon o sistemu plač v javnem sektorju.

DELOVNA RAZMERJA

PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

- **Plača** (za plačilno obdobje, ki ne sme biti daljše od 1 meseca):
 1. **Osnovna** (zakon; upoštevajoč napredovanje).
 2. **Delovna uspešnost** (redna, povečan obseg dela, prodaja blaga in storitev na trgu).
 3. **Dodatki** (delovna doba, mentorstvo, položajni, manj ugodni delovni pogoji).

DELOVNA RAZMERJA PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

Plačilni dan (najpozneje 18 dni po preteku plačilnega obdobja), **kraj in način izplačila plače.**

Pisni obračun plače (ob vsakem izplačilu in do 31. januarja novega koledarskega leta za preteklo leto).

Nadomestilo plače (letni dopust, prazniki in dela prosti dnevi, odsotnost z dela iz zdravstvenih razlogov).

DELOVNA RAZMERJA PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

Drugi prejemki iz dela:

- **Povračilo stroškov** v zvezi z delom (prehrana, prevoz, stroški na službenem potovanju ...).
- **Regres** za letni dopust.
- **Odpravnina** ob upokojitvi.

DELOVNA RAZMERJA

PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

DELOVNI ČAS

- **Efektivni** – vsak čas, v katerem delavec dela.
- **Čas odmora** – odmor po ZDR (30 minut) ter čas upravičenih odsotnosti z dela po ZDR in KOPO oziroma splošnem aktu.
- **Polni** – ne sme biti daljši od 40 ur na teden in ne krajši od 36 ur na teden.

DELOVNA RAZMERJA

PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

- Nadurno delo.
- Dodatno delo.
- Dopolnilno delo – delavec, ki dela poln delovni čas (poprejšnje soglasje delodajalca), sme izjemoma skleniti PZ s krajšim del. časom z drugim delodajalcem, vendar največ za 8 ur tedensko, če gre za opr. deficitarnih poklicev ali vzg.-izobr., kulturno umetniških in raziskovalnih del.

DELOVNA RAZMERJA

PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

- Nočno delo – med 23. in 6. uro naslednjega dne.

ODMORI, POČITKI, LD, ODSOTNOSTI Z DELA

- Odmor med delovnim časom 30 minut.
- Počitek med dvema zaporednima delovnima dnevoma – v obdobju 24 ur pravica do počitka nepretrgoma najmanj 12 ur.

DELOVNA RAZMERJA PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

- Tedenski počitek – v obdobju 7 zaporednih delovnih dni poleg dnevnega počitka še pravica do počitka najmanj 24 neprekinjenih ur.
- LD – v koledarskem letu ne sme biti krajši kot 4 tedne. Daljši se lahko določi s KOPO ali **pogodbo o zaposlitvi**.

DELOVNA RAZMERJA PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

- LD izrablja v več delih do 30. junija naslednjega koledarskega leta, en del mora trajati najmanj 2 tedna v tekočem koledarskem letu.

DELOVNA RAZMERJA

PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

Druge odsotnosti z dela:

- Plačana odsotnost zaradi osebnih okoliščin – največ 7 delovnih dni v koledarskem letu.
- Odsotnost z dela zaradi praznovanja (prazniki RS in drugi, z zakonom določeni dela prosti dnevi).
- Odsotnost z dela iz zdravstvenih razlogov (bolezen, poškodba idr.).

DELOVNA RAZMERJA PRAVICE, OBVEZNOSTI IN ODGOVORNOSTI

IZOBRAŽEVANJE

- Pravica in dolžnost.
- KOPO, pogodba o izobraževanju, pogodba o zaposlitvi.

ODGOVORNOST DELAVCEV

- Disciplinska.
- Odškodninska.

DELOVNA RAZMERJA

VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ DELAVCEV

- Varstvo žensk (prepoved opravljanja podzemnih del in del v rudnikih).
- Varstvo delavcev zaradi nosečnosti in starševstva (odmor za dojenje najmanj 1 ura dnevno).
- Varstvo delavcev pod 18 leti starosti (prepoved nadurnega, nočnega dela).

DELOVNA RAZMERJA

VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ DELAVCEV

- Varstvo invalidov.
- Varstvo starejših delavcev (starejši od 55 let) – za odreditev nadurnega in nočnega dela potrebno pisno soglasje delavca.

SINDIKALNI ZAUPNIKI

- Zakon o reprezentativnosti sindikatov.
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju.

DELOVNA RAZMERJA POSEBNE DOLOČBE ZDR

- Opravljanje dela v tujini in položaj delavcev, napoteni na delo v RS.
- Delo otrok, mlajših od 15 let, dijakov in študentov.
- Ekonomsko odvisna oseba - samozaposlena oseba, ki najmanj 80 % svojih letnih prihodkov pridobi od istega naročnika.

DELOVNA RAZMERJA UVELJAVLJANJE IN VARSTVO PRAVIC, OBVEZN. IN ODGOV. IZ DR

- Pisna zahteva delavca o odpravi kršitve ali neizpolnjevanju obveznosti.
- 8 dnevni rok za odgovor delodajalca.
- 30 dnevni rok za zahtevo varstva pred pristojnim delovnim sodiščem.
- Denarne terjatve se lahko uveljavljajo neposredno pred pristojnim delovnim sodiščem.

DELOVNA RAZMERJA INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO

- Zakon o inšpekciji dela.
- Inšpektorat za delo.

DELOVNA RAZMERJA KOLEKTIVNO DELOVNO PRAVO

SINDIKATI

- Organizacijska svoboda.
- Akcijska svoboda.
- Kolektivno pogajanje, udeležba pri sprejemanju nekaterih delovnopравnih odločitev (disciplinski postopek, postopek varstva pravic idr.), stavka idr.

DELOVNA RAZMERJA KOLEKTIVNO DELOVNO PRAVO

SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU

- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju.
- Svet delavcev (če je zaposlenih več kot 20 delavcev z aktivno volilno pravico).
- Delavski direktor – predstavnik delavcev v nadzornem svetu družbe (več kot 500 delavcev).